

6.6.2024

Oikeusministeriö

Oikeusministeriön lausuntopyyntö 24.4.2024, VN/34181/2022

Valtiovarainministeriön lausunto aserikostyöryhmän mietinnöstä

Oikeusministeriö on pyytänyt valtiovarainministeriöltä lausuntoa edellä mainittuun työryhmän mietintöön. Valtiovarainministeriö toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Yleistä

Oikeusministeriö asetti 31.10.2023 työryhmän, jonka tehtävänä oli arvioida aserikoksia koskeva rikoslain (39/1889) 41 luku ja valmistella tarvittavat lainsäädäntömuutokset, joissa toteutetaan pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman toimenpidekirjaukset.

Uutena rikoksena säädettäisiin rangaistavaksi ampuma-aseen käsittely vakavaa rikollista toimintaa varten, josta tuomittaisiin enintään neljän vuoden vankeusrangaistus. Ampuma-aseen mukana pitäminen yleisellä paikalla tai kulkuneuvossa ehdotetaan lisättäväksi törkeäksi ampuma-aserikokseksi. Törkeän ampuma-aserikoksen vähimmäisrangaistus korotettaisiin kahdeksi vuodeksi vankeutta. Vaarallisen esineen hallussapidon enimmäisrangaistus korotettaisiin kahdeksi vuodeksi vankeutta ja toisen vakavaan vahingoittamiseen soveltuvan esineen tai aineen hallussapidon enimmäisrangaistus korotettaisiin yhdeksi vuodeksi vankeutta. Eräitä lähinnä hallinnollisten velvoitteiden rikkomisiksi luonnehdittavia tekotapoja siirrettäisiin ampuma-aserikoksen puolelta lievän ampuma-aserikoksen puolelle. Samalla viimeksi mainittuun rikokseen liitettäisiin vankeusuhka.

Vaikutukset valtiontalouteen

Mietinnössä on arvioitu, että ehdotettujen muutosten yhteinen kustannusvaikutus vuosittain olisi 16 235 000 euroon. Lisäksi rikosprosessiin liittyvät kustannukset kasvaisivat yhteensä 1 185 000 euroa, koska asioita pitäisi siirtää kiristyvien rangaistusten myötä sakkomenettelystä täysmittaiseen rikosprosessiin. Näin ollen kokonaisuudessaan lisäkustannukset olisivat vuosittain 17 420 000 euron.

Mietinnössä esitetyt kustannusarviot poikkeavat merkittävästi oikeusministeriön talousarvioehdotuksen arvioista. Mietinnössä on käytetty menojen laskentapohjana 82 000 euroa eli täytäntöönpanokustannuksia nykyisissä vankiloissa. Aserikoslainsäädännön kiristämisen myötä vankiluku nousee merkittävästi (n. 190 vangilla) eivätkä vangit tule mahtumaan nykyisiin vankiloihin eli aserikossäännösten kiristäminen edellyttää uusien vankiloiden rakentamista. Vankivuoden hinta uudessa vankilassa on 120 000 euroa, joten Rikosseuraamuslaitokselle lainsäädännöstä aiheutuu 22,68 milj. euron vuosittainen lisämääräraharatarve vuodesta 2027 lukien. Vuoden 2026 määräraharatarve on puolet

pysyvistä määrärahatarpeesta. Lisäksi vankipaikkojen perustamisen kertaluonteiset menot ovat 8 milj. euroa vuonna 2026.

Lisäksi oikeusministeriön talousarvioehdotuksessa on tuotu ilmi, että toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen hallussapidon enimmäisrangaistuksen korotus yhteen vuoteen vankeutta aiheuttaisi oikeusministeriön hallinnonalla tuomioistuimille ja Syyttäjälaitokselle 1,01 miljoonan euron vuosittaiset lisäkustannukset. Lisäksi Poliisille aiheutuu 84 000 euron lisämäärärahatarve. Lisämäärärahojen tarve aiheutuisi vuodesta 2026 alkaen. Mietinnössä lisäys on arvioitu 1 185 000 euron suuruiseksi ja siinä on huomioitu prosessuaalisia kustannuksia 67 000 euroa ja oikeusavun kustannuksia 24 000 euroa. Näitä menoja ei kuitenkaan ole esitetty oikeusministeriön talousarvioehdotuksessa.

Valtiovarainministeriö toteaa, että mietinnössä ehdotetuilla muutoksilla on merkittäviä taloudellisia vaikutuksia eikä esitettyihin muutoksiin ei ole varattu riittävää rahoitusta hallitusohjelman liite B:ssä tai julkisen talouden suunnitelmassa. Aselakien kiristäminen asiana on mainittu hallitusohjelmassa. Mietinnön mukainen vankimäärän kasvu edellyttää myös lisävankipaikkojen rakentamista. Oikeusministeriön toimittaman talousarvioehdotuksen mukaan lisämäärärahatarve olisi n. 24 miljoonaa euroa vuosittain vuodesta 2027 alkaen. Vuoden 2026 lisämäärärahatarve olisi n. 20,4 miljoonaa euroa. Rahoituksesta päätetään julkisen talouden suunnitelman ja valtion talousarvion valmistelun yhteydessä. Esitys on sisällöltään sovitettava yhteen talousarvioesityksen kanssa siten, että siinä esitetty voidaan toteuttaa tarkoitukseen varatun rahoituksen ja kehysten puitteissa.

Osastopäällikkö, budjettipäällikkö

Mika Niemelä

Neuvotteleva virkamies

Niina Huotari

VN/34181/2022-VM-17

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: